

Становище

от доц. Емил Бачийски

за дисертационния труд на Мартин Филипов Трифонов на тема
„Биоморфизмът като характеристика на формата. Проблеми при пластичния
изказ в скулптурата на Боян Райнов“
за присъждане на образователна и научна степен „доктор“

През 2009 година Мартин Трифонов завършва специалност Дърворезба в НГПИ „Св. Лука“, през 2013 се дипломира с образователно-квалификационна степен „бакалавър“, а през 2015 защитава и магистърска степен в катедра Скулптура в НХА, в ателието на професор Емил Попов. Още по време на академичното си образование започва активна творческа дейност чрез участия в множество национални и международни, общи и съвместни изложби, симпозиуми и фестивали за съвременно изкуство. Осъществява учебни и творчески резиденции в Португалия и Франция.

Със заповед № 3-РК-79 на Ректора на Нов български университет – София, Трифонов е зачислен като свободен докторант към департамент „Изящни изкуства“ със срок на обучение 3 години, считано от 01.10.2019 г. и с научен ръководител – доц. Валентин Савчев. През юли 2021 г. е отчислен с право на защита в докторска програма „Изкуствознание и визуални изследвания“ и със заповед № 3-РК-248 на Ректора на НБУ от 29.07.2021 г. е назначено научно жури. Към този момент, Трифонов е изпълнил всички задължения и дейности по обучението, като при реализация на дисертацията няма допуснати нарушения, а резултатите от изследването са подкрепени и от публикациите на автора по темата в научни конференции.

Годините, посветени на обучение и професионално развитие в областта на скулптурата в голяма степен определят и подходящия избор на конкретна посока за научната разработка. Разглежданият дисертационен труд на тема „Биоморфизмът като характеристика на формата. Проблеми при пластичния

изказ в скулптурата на Боян Райнов“ с обем от 190 страници е представен в две основни части – текстова и приложение със снимков материал, илюстриращ много от анализиранията произведения. Текстовата част съдържа 141 страници, структурирани в увод – обща характеристика на изследването, съставено от 3 глави изложение, заключение и библиография. Към дисертацията е представен автореферат от 37 страници, който напълно отразява конструкцията на труда и постигнатите в него резултати.

В увода са изяснени предмета, целите, задачите и методологията на проучването, в резюме са предложени главните пунктове за изследване, определящи и самата композиция на дисертацията.

В първа глава е въведена основната терминология, валидна за цялото изложение. Чрез цитати от световни анализатори е проследена появата на понятията витализъм и биоморфизъм във философски и антроположки аспект, както и постепенното им разпространение в изкуствознанието като концептуално средство, някои художествени практики да бъдат по-ясно разграничени от методите на геометричната абстракция или буквалното отразяване на природата. Посоката на презентация, логично е продължена с представянето на най-емблематичните автори и произведения в разглежданото направление, определили облика на модерното изкуство от началото на XX век до нашето съвремие. Подходящ е и направеният паралел със състоянието на българската скулптура, която десетилетия след Втората световна война се развива по съветски модел и следва ограничителните норми на соцреализма.

Подобни сравнения, създаващи по-силен контраст между наложените идеологически рамки в България и шансът за независима и свободна артистична изява, които Боян Райнов получава във Франция, са търсени и във втора глава, изцяло фокусирана върху творчеството на Райнов. Подробният композиционен анализ на неговите произведения – от малка пластика до монументална скулптура, е съпътстван от коментари за естетическото въздействие на формата, за личен прочит и собствена интерпретация на човешката фигура и природните структури. За възможността на един автор да създаде „свой стил“, с по-наситени

емоционални състояния на изображението, да работи с по-фина и детайлна, или по-експресивна и динамична моделировка на обемите, да предлага по-сложни конструктивни и пространствени решения, определени от социалната функция, предназначението, специфичната технология и изпълнение в материал. Същевременно с това, Трифонов проследява и влиянията от аналогични тематични и сюжетни линии от европейски представители на биоморфизма в изкуството, но акцентът е поставен върху уникалното скулптурно наследство на Боян Райнов – една все още слабо проучена област в нашето изкуствознание.

Чрез използваните в цялото изложение методологически подходи, трудът може да бъде определен като конвергентен – обединена е налична научна информация относно развитието на разглежданото направление и конкретни данни за творчеството на Райнов. Заключение на дисертацията синтезира отговорите на поставените задачи и оформянето на основните изводи и резултати, постигнати в изследването. Формулирани са и научните приноси, като бих искал да потвърдя тяхното значение и актуалност. Особено ценен принос е и обобщението на информационните масиви и библиографското описание, както и проведените интервюта със съвременни български скулптори, сполучливо допълващи анализиранияте проблеми.

Предложеният дисертационен труд отговаря на изискванията и оценката ми за него е положителна.

Предлагам на докторант Мартин Трифонов да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ в „Професионално направление 8.2 Изобразително изкуство“.

22. 10. 2021

доц. Емил Бачийски